

El llenguatge

Un autèntic afront

20 d'agost 1980

Del mateix mot llatí del qual va sorgir, evolutivament, el nostre substantiu front, prové la forma castellana «frente», que en una etapa intermèdia va revestir la forma «fruento», amb el característic diftong del castellà —que trobem en tanta dels seus mots evolutius, com «fuente», «puente», «fuego», etc, i que correspon a una o del català, mantinguda de la forma originària— del qual s'eliminà posteriorment la u, a causa del contacte amb la r líquida. Això ha fet que els nombrosos mots del castellà relacionats amb el primitiu «frente», és a dir, els que constitueixen la seva família etimològica, es distribueixin en dos grups: els que, sorgits de la forma «frente» presenten la e del seu radical, i els que mantenen la o de la primitiva forma llatina. Tenim, doncs, per un costat, «afrentar», «afrenta», «enfrente», «enfrentar», «enfrentamiento», etc, i per l'altre, «afrontar», «afrontamiento», «enfrentar», «confrontar», «frontal», «frentera», etc.

En català, en canvi; en què l'evolució d'aquest mot ha estat una altra, que no ha comportat, com hem vist, cap alteració en la vocal o del radical, totes les formes de la família etimològica de front mantenen aquesta o, tant si s'han de considerar derivats catalans d'aquest nom com formes cultes o llatinitzants: frontal, frontera, frontispici, afront, afrontar, afrontament, afrontós, enfront, enfrontament, enfrontar, confront, confrontar, confrontació, etc. I les formes amb e que a vegades s'esmunyen en els nostres textos no són, per tant, sinó calcs morfològics del castellà. Es tracta, sobretot, de les formes verbals «afrentar» i «enfrentar» o «enfrentar-se», que alguns publicistes sembla que no sàpiguen evitar. Però malgrat que en publicacions poc acurades són força habituals, no ens sabem estar de retreure severament que la descurança en aquest sentit arribi al punt de permetre que aparegui la forma «afrenta» en un destacat titular de la portada d'una revista. Escrita en català, és clar. Ens sembla un autèntic afront a la llengua.

Cal evitar rigorosament, per tant, totes aquestes formes amb e i, sobretot, no caure en el parany —o no refugiar-s'hi— de la fatxofosa teoria de les diferències de sentit. El castellà disposa d'unes sèries de formes determinades i entre elles ha distribuït els significats que li cal expressar. I el català ha realitzat una operació similar, disposant, però, d'unes formes pròpies, diferents, que no corresponen exactament a les del castellà.